

ДЕОНТОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ЯК НОВИЙ НАПРЯМ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

У статті здійснено аналіз співвідношення між деонтологією і педагогікою, обґрунтовано необхідність та шляхи становлення нового напрямку в педагогіці – деонтологічної підготовки, визначено передумови її виникнення, мету, завдання, основні особливості деонтологічної підготовки вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання.

Деонтологічна підготовка має свої передумови виникнення, сферу застосування, предмет дослідження, систему понять і певні функції, являє собою цілісну систему знань щодо принципів і методів формування найважливішого якості сучасної особистості – здатності ефективно здійснювати не лише життєдіяльність, але і життєтворчість в нестабільному, динамічно змінюваному світі. Деонтологічна підготовка є новим методологічним напрямком у педагогіці, в рамках якого мають розроблятися критерії добору змісту освіти, підходи до формування принципів, методів і форм деонтологічної підготовки. Деонтологічна підготовка має свою сферу застосування. На відміну від педагогічної деонтології нею є не лише педагоги, а цілий контингент осіб та груп осіб, в першу чергу, тих, від кого залежить життя, здоров'я, права і свободи інших. Це робить актуальним започаткування деонтологічної підготовки як нового наукового напрямку, який має власний, досить чітко окреслений об'єкт і предмет дослідження, власні завдання та методи дослідження.

Ключові слова: диференціація педагогіки, передумови виникнення, категорії, аксіологія, деонтологія, онтологія, синергетика.

Постановка проблеми. В наш час Україна і світ знаходяться в стані історичного процесу критичних перетворень, який характеризується проявами нестабільності, невпевненості, втрати позитивних життєвих цінностей. Це негативно впливає на формування почуття професійного і громадянського обов'язку, відповідальності та сумління в майбутніх фахівців.

У вирішенні завдань, що стоять перед вищими навчальними закладами зі специфічними умовами навчання, а у ст. 1 Закону України “Про вищу освіту” [1] прямо зазначається, що до них відносяться, насамперед, навчальні заклади Збройних Сил України (ЗСУ), важливу роль відіграє підготовка кадрів, які в нових складних політичних умовах здатні захищати національні інтереси України, насамперед, в районі проведення АТО. В світлі викладеного, актуальним стає створення в рамках педагогіки як інтегральної науки нового наукового напрямку – деонтологічної підготовки [2].

Метою статті є аналіз особливості освітньої діяльності вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання і обґрунтування необхідності та шляхів становлення нового напрямку в педагогіці – деонтологічної підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деонтологія одержала розвиток у дослідженнях, присвячених питанням деонтологічно-важливих професійних якостей педагога [3], формування деонтологічної готовності студентів [4], деонтологічної культури педагога [5, 6] тощо. При цьому більшість дослідників визначають деонтологію як розділ етики, який включає в себе основні норми загальнолюдської моралі, та, крім того, додаткові, що безпосередньо впливають із специфіки певної професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Деонтологією в педагогіці є розділ етики, наука про комплекс етичних, правових принципів і правил професійної поведінки педагога, зокрема чесного, сумлінного виконання ним свого професійного обов'язку, що гарантує відносини довіри між учасниками освітньої діяльності і спілкування. Він визначає педагогічну компетентність, терпимість по відношенню до тих, хто навчається, а також моральну відповідальність за прийняті під час навчальної та виховної діяльності рішення. Деонтологічна підготовка має декларувати ідеї та моральні принципи, але визначення реальних шляхів їх практичної реалізації лежить поза межами її компетенції.

Слід зазначити, що українська дослідниця М.П. Васильєва [3] вперше визначила педагогічну деонтологію, з одного боку, як вид професійної етики, аналогічної медичній, юридичній деонтологіям, а з іншого – як розділ педагогічної науки. Таким чином, було зроблено перший крок до започаткування нового наукового напрямку в педагогіці – деонтологічної підготовки. На жаль, ця ідея не отримала подальшого розвитку в роботах дослідниці. В той же час, цілком очевидно, що формування високого внутрішнього духовного почуття обов'язку, професійної відповідальності, сумління у майбутніх фахівців як відповіді на виклики сучасності вимагає нової технології, яка б забезпечила перехід від безособових і абстрактних форм навчання до нової, деонтологічної підготовки особистості. Адже саме рівень освіти є тим фактором, який здатен у критичний момент вивести суспільство зі стану нерівноваги, зародити в ньому нові гуманістичні імперативи, відкрити шляхи до сприйняття почуття професійного та громадянського обов'язку в нових суспільних відносинах. На жаль, ідея деонтологічної підготовки як нового наукового напрямку і нової дисципліни поки не отримала необхідного визнання у педагогічній спільноті, не увійшла належним чином у програми і плани розвитку педагогічної науки.

Вдосконалення системи відомчої освіти вимагає, перш за все, необхідність впровадження нової освітньої ідеології, саме тому у вітчизняній педагогічній спільноті зростає інтерес до формування світоглядного потенціалу майбутніх захисників державних цінностей України. Це особливо важливо на етапі, коли реформуванню підлягають ідеологічні основи України та світоглядні орієнтири її громадян. Проведення реформ європейської спрямованості, боротьба з корупцією у всіх сферах безпосереднім чином впливає на становлення, синтез світоглядних ідеалів майбутніх захисників держави та нації.

Професор М.І. Вишневський [7], говорячи про світоглядний синтез, не випадково пов'язує його з моральною освітою, а моральна освіта військовослужбовців, представників спецслужб та правоохоронних органів, по суті, і є їхньою деонтологічною підготовкою.

Постановка завдання деонтологічної підготовки майбутніх захисників національних та державних інтересів держави не є новою. Тим не менш, досвід, отриманий в ході проведення АТО, свідчить, що ще не все зроблено в цьому напрямку.

Причиною такого становища є декілька факторів. По-перше, деонтологія є розділом етики та сама по собі не володіє необхідним освітнім інструментарієм. Предметом деонтології як розділу етики є визначення і теоретичне обґрунтування норм і правил належної поведінки, їх філософських основ і витоків. Предметом же педагогіки, в тому числі, є і формування шляхів набуття якостей, які необхідні майбутньому військовослужбовцю ЗСУ, зокрема, таких, які забезпечують належну поведінку як передумову ефективної життєдіяльності і життєтворчості у складному, нестабільному світі.

По-друге, педагоги вищих навчальних закладів (ВНЗ) зі специфічними умовами навчання ще не оволоділи у достатній ступені знаннями у сфері деонтологічної підготовки.

Нарешті, важливим є й те, що, на жаль, між деонтологією і педагогікою ще не отримано чіткого розмежування завдань щодо усвідомлення та розроблення шляхів формування належної поведінки у майбутніх військовослужбовців.

У світлі викладеного, актуальним стає створення в рамках педагогіки як інтегральної науки нового наукового напрямку – деонтологічної підготовки.

Деонтологія у своєму розвитку перетворилася у цілий спектр наукових напрямів. Добре відомі медична, юридична, визнання набувають соціальна, політична, журналістська, поліцейська деонтології. Кожна з них розвивається своїм шляхом. Особливе місце серед них займає педагогічна деонтологія. Вперше поняття “педагогічна деонтологія” було введено в освітній простір у 1999 р. К.М. Левітаном [2], який розумів під нею науку про професійну поведінку педагога – науку, яка розробляє правила і норми поведінки педагога у сфері його професійної діяльності.

Пізніше педагогічна деонтологія одержала розвиток у дослідженнях, присвячених питанням деонтологічно-важливих професійних якостей педагога, формування деонтологічної готовності студентів, деонтологічної культури педагога тощо. При цьому

більшість дослідників визначають деонтологію як розділ етики, який включає в себе основні норми загальнолюдської моралі, та, крім того, додаткові, що безпосередньо впливають із специфіки певної професійної діяльності.

Таким чином, деонтологією в педагогіці є розділ етики, науки про комплекс етичних, правових принципів і правил професійної поведінки педагога, зокрема, чесного, сумлінного виконання ним свого професійного обов'язку, що гарантує відносини довіри між учасниками освітньої діяльності і спілкування. Він визначає педагогічну компетентність, терпимість по відношенню до тих, хто навчається, а також моральну відповідальність за прийняті під час навчальної та виховної діяльності рішення. Деонтологічна підготовка має декларувати ідеї та моральні принципи, але визначення реальних шляхів їх практичної реалізації лежить поза межами її компетенції.

В даний час поняттям “педагогіка” позначається цілісна система педагогічних наук. Розвиваючись, педагогіка, як і будь-яка наука, збагачує власну теорію, наповнюється новим змістом і здійснює диференціацію своїх внутрішніх напрямків наукових досліджень. Парадигма плюралізму та відкритості в освіті відкриває можливості для виникнення нових наукових напрямів і підходів, що, без сумніву, відбувається на наших очах. Адже сформувалися вже військова, екологічна, юридична педагогіка тощо.

Деонтологічна підготовка має свої передумови виникнення, сферу застосування, предмет дослідження, систему понять і певні функції, являє собою цілісну систему знань щодо принципів і методів формування найважливішого якості сучасної особистості – здатності ефективно здійснювати не лише життєдіяльність, але і життєтворчість в нестабільному, динамічно змінюваному світі.

Передумови виникнення деонтологічної підготовки мають соціально-історичний і суспільно-політичний характер. Соціально-історичні передумови обумовлені історичним процесом диференціації педагогіки, спрямованим на придбання самостійності окремими дослідженнями, зокрема, такими, які спрямовані на пріоритетний розвиток корисних для соціуму громадянських, особистісних якостей майбутнього військовослужбовця або правоохоронця: “громадянський і професійний обов'язок”, “відповідальність”, “справедливість”, “свобода”, “право”, “патріотизм”, “честь і мораль”, “порядність” й “сумління”. Суспільно-політичні передумови впливають з політики плюралізму в сучасній педагогіці, спрямованої на формування проміжних дисциплін, що виникають на основі взаємозв'язку педагогіки з іншими науками (в нашому випадку – з деонтологією) і відповідають об'єктивним потребам суспільства.

Деонтологічна підготовка має свою сферу застосування. На відміну від педагогічної деонтології нею є не лише педагоги, а цілий контингент осіб та груп осіб, в першу чергу, тих, від кого залежить життя, здоров'я, права і свободи інших.

Метою деонтологічної підготовки має стати не лише формування деонтологічних знань, але й розвиток деонтологічної культури, деонтологічної свідомості, деонтологічно-орієнтованого світогляду. Це особливо актуально в умовах нової парадигми освіти, згідно з якою пріоритет віддається формуванню культури, високого почуття моральності, обов'язку, професійної та громадянської відповідальності.

Деонтологічна підготовка є новим методологічним напрямком у педагогіці, в рамках якого мають розроблятися критерії добору змісту освіти, підходи до формування принципів, методів і форм деонтологічної підготовки.

Деонтологія повинна обумовлювати загальну проблематику, породжувану ситуацією у суспільних відносинах, на основі якої виробляється конкретний зміст навчання: сума знань, переконань, якостей, які необхідно набувати.

Педагогіка повинна давати уявлення про загальні закономірності і механізми розвитку свідомості особистості, на основі яких мають розроблятися відповідні специфічні принципи і методи педагогічної взаємодії в процесі формування деонтологічних якостей майбутнього військовослужбовця ЗСУ. Педагогіка визначає загально-педагогічні принципи і методи, а

також організаційні форми навчання, метою якого є формування особистості, яка володіє відповідними переконаннями, поглядами і світорозумінням.

Це дозволяє визначити основні завдання деонтологічної підготовки, зокрема, формування:

- адекватних деонтологічних знань щодо норм, правил, традицій належної поведінки у професійному середовищі або соціальної групи;

- відповідного сприйняття деонтологічних цінностей як суб'єктної модальності особистісної і професійної поведінки;

- системи особистісних якостей як сукупність домінуючих способів мислення, схильностей, особистих якостей, які сприяють належній поведінці військовослужбовця.

Теоретичні основи методів педагогічної деонтології в своїй основі є загальними для педагогів, медиків, юристів і представників інших професій.

Деонтологічна підготовка має свою систему понять і категорій. Категорії - це найбільш загальні поняття про сутність та властивості кожної науки. До її основних категорій, в першу чергу, належить деонтологічна компетентність, відносно якої у вітчизняній педагогіці триває дискурс. Деонтологічна компетентність – це не тільки знання, уміння, навички, а ще й певні особистісні якості. В нашому розумінні, деонтологічна компетентність військовослужбовця – це суб'єктивна якість, яка поєднує в собі обізнаність, сприйняття та здібність щодо здійснення надійної, достойної, справедливої життєдіяльності у професійному світі. При цьому обізнаність дає оцінку набуття майбутнім фахівцем знань щодо прав і обов'язків, відповідальності, ризику і загроз, спокус, норм і традицій, що діють у професійному світі і складають цілісну онтологічну картину професійного світу. В змістовному плані показник “сприйняття” передбачає оцінку набуття майбутнім фахівцем переконань щодо обов'язку, честі і гідності, патріотизму, національної самосвідомості; морально-етичних норм і принципів соціальної взаємодії.

Основними якостями за показником “здібності” є відповідальність; чесність, старанність, вимогливість до себе і людей, плюралізм, патріотизм, спрямованість на саморегулювання, самовдосконалення тощо. Кожний із наведених показників характеризує певний компонент деонтологічної компетентності (когнітивно-діяльнісний, мотиваційно-ціннісний, емоційно-вольовий) і може виявлятися на тому чи іншому рівні, який являє собою його відносну характеристику, засновану на порівнянні значень показників якості об'єкта, який оцінюється, з базовими значеннями відповідних показників.

Наведені нижче концепти мають онтологічний сенс і можуть бути використані для побудови моделей деонтологічної підготовки військовослужбовців ЗСУ:

- деонтологічне виховання – процес систематичної та цілеспрямованої взаємодії викладача та того, хто навчається, метою якого є формування у свідомості майбутнього військовослужбовця належної професійної та соціальної поведінки;

- деонтологічне мислення військовослужбовця – здатність аналізувати свої вчинки та вчинки інших з позицій професійного обов'язку і моралі, бачити мотиви, прогнозувати поведінку у можливих ситуаціях;

- деонтологічні якості військовослужбовця – сукупність компонентів особистості, що забезпечують його стійку професійну поведінку у відповідності із професійним обов'язком та вимогами суспільної моралі;

- деонтологічний потенціал військовослужбовця – комплекс властивостей та здібностей, що дозволяють спеціалісту діяти відповідно до принципів професійного обов'язку та моралі, що існує у прихованому вигляді та здатен проявитися у можливих ситуаціях;

- деонтологічна позиція військовослужбовця – інтеграція стійких, заснованих на свідомості обов'язку, відносин військовослужбовця до професійної сфери діяльності, до тієї ролі, яку він виконує у даній сфері, до себе і до учасників професійної діяльності, що проявляється в поведінці, яка породжує у поєднанні з глибокою компетентністю високі соціально значимі результати;

– деонтологічна свідомість військовослужбовця – відображення дійсності на основі суб'єктивної, вільної та безкорисливої духовної мотивації, що базується на повазі до професійної та суспільної моралі;

– деонтологічне кредо військовослужбовця – внутрішнє переконання, що формує світосприйняття, засноване на свідомості професійного обов'язку та суспільної моралі;

– деонтологічна взаємодія – взаємний емоційний контакт, спосіб спільних дій, поведінковий зв'язок, існуючий між педагогом і майбутнім військовослужбовцем, заснований на принципах деонтології;

– деонтологічна готовність – стан свідомості військовослужбовця, в якому відбувається усвідомлення свого морального обов'язку у професійній діяльності; це відповідає такому стану свідомості, коли відбувається віддзеркалення його обов'язків у ідеях, почуттях, переконаннях, у внутрішніх мотивах професійної діяльності.

Завдання деонтологічної педагогіки на відміну від педагогічної деонтології полягає не в тому, щоб розкривати значення професійного обов'язку педагога, відповідальності за результати його освітньої діяльності, визначення системи норм і вимог, що висувуються до педагогів у процесі їх взаємин із об'єктами навчання та колегами, а у виявленні педагогічних умов, дидактичних методів деонтологічної підготовки майбутніх військовослужбовців для різних сфер професійної діяльності.

Деонтологічна підготовка має специфічні форми та методи аналізу і синтезу реалій педагогічного процесу, в тому числі такі, що засновані на постнекласичній онтології й синергетиці і спрямовані на формування особистості, духовні та ділові якості якої відповідають вимогам сучасності.

Потужним інструментом, який має взяти на озброєння деонтологічна педагогіка, є онтологія. Онтологічний підхід забезпечує цілісність, повноту і одноманітність опису професійного світу, в якому має діяти майбутній військовослужбовець ЗСУ. Онтологічний підхід непогано описує освітні сутності та їх взаємозв'язки, але погано підходить для опису педагогічного процесу. Тому деонтологічна підготовка має бути теоретично озброєна ідеями синергетики. Поряд з системно-синергетичним і ціннісно-синергетичним підходом, які переважають в педагогіці на пострадянському просторі, і ,які безпідставно пов'язують синергетику в педагогіці виключно з процесами самоорганізації, слід шукати й інші механізми впливу на процеси навчання та виховання.

Синергетика починається там, де з'являється флуктуація великої кількості складових певної складної системи. Такою складною системою є особистість. У свідомості особистості відбуваються постійні, зазвичай невеликі, зміни мотивів і цінностей, що регулюють її поведінку. В певний момент під впливом зовнішніх або внутрішніх атракторів відбувається одноразова, лавиноподібна зміна системи мотивів і цінностей, яке різко змінює поведінку особистості, і ,яке може трактуватися як акт самовдосконалення. На цьому повинна бути заснована синергетична ідея в деонтологічній підготовці. Педагог, вихователь повинен цікавитися системою мотивів і цінностей майбутнього військовослужбовця, уявляти собі дисипативність особи і створювати разом з нею адекватні атрактори. В цьому виявляється індивідуальний підхід у процесах деонтологічного виховання. Ще більшою мірою це явище проявляється в колективах, пов'язаних спільною діяльністю деонтичного типу. Там ще складніша структура загальної системи цінностей і мотивів, ще більше вона піддається флуктуаціям, ще більше вона схильна до явищ біфуркацій. Це вимагає ще більш високого ступеня професіоналізму від педагогів.

Однак, деонтологічна підготовка не може спиратися виключно на ідеї деонтології в класичному розумінні цього слова. Реальна дійсність є такою, що механізми регулювання належної професійної поведінки мають ситуативний характер. Поведінка особи, що володіє владними перевагами та повноваженнями, може і повинна, хочемо ми того чи не хочемо, в певних ситуаціях регулюватися ідеями філософії Платона, консеквенціалізму, теорії “меншого зла” тощо. Ці напрямки повинні знайти відображення у змістовній частині деонтологічної підготовки. Також повинні знаходити відображення такі концептуальні поняття як

виправданий і допустимий ризик, “обставини непереборної сили”, моральний обов'язок та зобов'язання.

Висновки. Викладене вище свідчить про те, що, незважаючи на суттєві успіхи в розробленні проблем деонтологічної підготовки військовослужбовців ЗСУ, все ще існує недостатність теоретичної розробки окремих її аспектів, що стримує широке застосування принципів деонтології у практиці підготовки вітчизняних фахівців силових структур. Звідси виникає потреба подальшого розширення фронту досліджень, які сприятимуть більш ефективному впровадженню ідей деонтології у практику вищої професійної освіти. Це робить актуальним започаткування деонтологічної підготовки як нового наукового напрямку, який має власний, досить чітко окреслений об'єкт і предмет дослідження, власні завдання та методи дослідження. Деонтологічна підготовка має інтегрувати методи, апробовані в інших галузях педагогіки, й пропонувати свої специфічні методи дослідження, які мають власну сферу практичного застосування.

В зв'язку з викладеним, очевидно постає необхідність створення в рамках педагогіки нового самостійного наукового напрямку - деонтологічна підготовка.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 1 вересня 2014 року – режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/119/122/>.
2. Левитан К. М. Педагогическая деонтология и её категориально-понятийный строй: Понятийный аппарат педагогики и образования / К. М. Левитан. – Екатеринбург, 1998. – 450 с.
3. Васильєва М. П. Теоретичні основи деонтологічної підготовки педагога: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / М. П. Васильєва – Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г.С. Сковороди. - Х., 2003. – 432 с.
4. Кертаяева К. М. Формирование деонтологической готовности будущего учителя: дис. д-ра пед. наук: 13.00.08 / К. М. Кертаяева – Алматинский гос. ун-т им. Абая. – Алмати, 2003. – 248 с.
5. Караханова Г. А. Формирование деонтологической культуры учителей: дис. д-ра пед. наук: 13.00.08 / Г. А. Караханова. – М., 2007. – 340 с.
6. Хлестова С. С. Формування деонтологічної культури студентів вищих навчальних закладів у процесі соціально-виховної роботи : дис. канд. пед. наук : 13.00.07 / С.С. Хлестова. – К.: Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова, 2011. – 418 с.
7. Вишневикий М.И. Мировоззренческие изменения качества образования // Гуманитарный вестник Могилевского гуманитарного университета. – М: ЗДИА, 2017. – № 68 – С. 43 - 46.
8. Інтелектуальні системи, базовані на онтологіях: монографія / Д.Г. Досин [и др.]. - Л.: Вид. дім “Цивілізація”, 2009. - 414 с.
9. Таланчук Н. М. Системно-синергетическая философия как методология современной педагогики / Н.М. Таланчук. – М.: Магистр, 1997. – С. 32 – 41.
10. Ольховая Т. А. Субъектность как основание новой парадигмы образования / Т. А. Ольховая // Социально-экономические проблемы образования: Сборник материалов Всероссийской научно-практической конференции. – Уфа: ИЭПУР, 2007. – С. 43 - 46.

REFERENCES:

1. Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu” (2014). [Uriadovyi kurier], no. 146, pp. 7–18. – <http://www.mon.gov.ua/ua/119/122/>. (In Ukrainian).
2. Vasylieva M. P. (2003). Teoretychni osnovy deontolohichnoi pidhotovky pedahoha: dys... d-ra ped. nauk: 13.00.04, Kharkivskiy derzh. pedahohichnyi un-t im. H.S. Skovorody, Kh., 432 p. (In Ukrainian).
3. Levytan K.M. (1998). Pedagogicheskaya deontologiya i eYo kategorialno-ponyatiyniy stroy: Ponyatiyniy apparat pedagogiki i obrazovaniya, Ekaterynburh, 450 p. (In Russian).
4. Kertaeva K.M. (2003). Formyrovanye deontolohycheskoi hotovnosti budushcheho uchytelia: dys. d-ra ped. nauk: 13.00.08, Almatynskiy hos. un-t ym. Abaia, Almaty, 248 p. (In Russian).
5. Karahanova G.A. (2007). Formirovanie deontologicheskoy kulturyi uchiteley: dis. d-ra ped. nauk: 13.00.08, Moscow, 340 p. (In Russian).
6. Khliestova S.S. (2011). Formuvannya deontolohichnoi kultury studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv u protsesi sotsialno-vykhovnoi roboty: dys. kand. ped. nauk: 13.00.07, Kyiv, Nats. ped. un-t imeni M.P. Drahomanova, 418 p. (In Ukrainian).
7. Vishnevskiy M.I. (2017). Mirovozzrencheskie izmeneniya kachestva obrazovaniya [Gumanitarniy

vestnik Mogilevskogo gumanitarnogo universiteta], Mogilev, ZDIA, no. 68, pp. 43-46. (In Russian).

8. Intelektualni systemy, bazovani na ontolohiiakh. [Monohrafiia] [y dr.]. (2009), Lviv, Vyd. dim "Tsyvilizatsiia", 414 p. (In Ukrainian).

9. Talanchuk N.M. (1997). Sistemno-sinergeticheskaya filosofiya kak metodologiya sovremennoy pedagogiki, Moscow, Magistr, pp. 32 – 41. (In Russian).

10. Olhovaya T.A. (2007). Sub'ektnost kak osnovanie novoy paradigmy obrazovaniya [Sotsialno-ekonomicheskie problemy obrazovaniya: Sbornik materialov Vserossiyskoy nauchno-prakticheskoy konferentsii], Ufa, IEPUR, pp. 43-46. (In Russian).

Рецензент: д.пед.н., проф. Майборода В.К., радник директора Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України

д.пед.н., доц. Артемов В.Ю., к.т.н., с.н.с. Литвиненко Н.И.

ДЕОНТОЛОГИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА КАК НОВОЕ НАПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ СО СПЕЦИФИЧЕСКИМИ УСЛОВИЯМИ ОБУЧЕНИЯ

В статье проведен анализ соотношения между деонтологией и педагогикой, обоснована необходимость и пути становления нового направления в педагогике - деонтологической подготовки, определены предпосылки ее возникновения, цели, задачи, основные особенности деонтологической подготовки высших учебных заведений со специфическими условиями обучения.

Деонтологическая подготовка имеет свои предпосылки возникновения, область применения, предмет исследования, систему понятий и определенные функции, представляет собой целостную систему знаний о принципах и методах формирования важнейшего качества современной личности - способности эффективно осуществлять не только жизнедеятельность, но и житнетворчество в нестабильном, динамично изменяющемся мире. Деонтологическая подготовка является новым методологическим направлением в педагогике, в рамках которого должны разрабатываться критерии отбора содержания образования, подходы к формированию принципов, методов и форм деонтологической подготовки. Деонтологическая подготовка имеет свою область применения. В отличие от педагогической деонтологии нею есть не только педагоги, а целый контингент лиц и групп лиц, в первую очередь, тех, от кого зависит жизнь, здоровье, права и свободы других. Это делает актуальным начало деонтологической подготовки как нового научного направления, которое имеет собственный, достаточно четко очерченный объект и предмет исследования, собственные задачи и методы исследования.

Ключевые слова: дифференциация педагогики, предпосылки возникновения, категории, аксиология, деонтология, онтология, синергетика.

Ph.D. Artemov V.U., Ph.D. Lytvynenko N.I.

THE DEONTOLOGIC PREPARATION AS A NEW DIRECTION OF THE EDUCATIONAL ACTIVITY OF THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS WITH THE SPECIFIC CONDITIONS OF THE TRAINING

In the article an analysis of the relationship between deontology and pedagogy is made, the necessity and ways of formation of a new direction in pedagogy – the deontological preparation are substantiated, the preconditions for its emergence, purpose, objectives, main features of deontological preparation of higher educational establishments with specific learning conditions have been determined.

The deontological preparation has its preconditions of occurrence, sphere of application, subject of research, system of concepts and certain functions, represents a holistic system of the knowledge about principles and methods of the formation of the most important quality of modern personality - the ability to effectively carry out not only livelihoods, but also livelihoods in an unstable, dynamically changing world. The deontological training is a new methodological direction in the pedagogy, within which the criteria for the selection of educational content, approaches to the formation of principles, methods and forms of the deontological preparation should be developed. The deontological training has its own scope. Unlike pedagogical deontology, it has not only teachers but a whole contingent of people and groups of people, primarily those who depend on life, health, rights and freedoms of others. This makes the actual launch of the deontological training as a new scientific direction, which has its own, clearly defined object and subject of research, their own tasks and methods of research.

Keywords: the differentiation of pedagogy, the preconditions of origin, the categories, the axiology, the deontology, the ontology, the synergetic.